

Dobytí severního pólu

Jára Cimrman

Obraz 1

(Prázdná scéna. Zvuk zastavujícího vlaku, bouchání vagónových dveří. Vejde Frištenský s kufrem, položí ho a napřáhne paže za portál do výše okna vozu, odkud mu

někdo podává další zavazadla. Pak vejdou ostatní členové výpravy: učitel, lékárník

a náčelník. Pomáhají s vykládáním zavazadel a výstroje. A tak se na scéně u hromady kufrů a ranců octnou i sáně a čtyři lyže s holemi. Z portálu začne také foukat pára oddychující lokomotivy. Členové výpravy se loučí a konverzuji s cestujícími ve vlaku.)

UČITEL: Tak šťastnou cestu a děkujeme za všechno!

LÉKÁRNÍK: Na shledanou, blahorodí! Cože? Ano, na severní točnu. Tak. Pěšky. U nás lyže. Tak. Cože? Ano, náčelník ten.

UČITEL: Sabáky? Nemáme. My místo psů máme tohohle. On silák. On jako (ukazuje na prstech) deset sabák.

NÁČELNÍK: Z Prahy. Österreich, Austria. Ale my také Slované. Češi.

LÉKÁRNÍK: Jídlo máme. Tri husy, špek, chleba, všechno. Prodat? Nemůžeme. Nám třeba. My musíme daleko.

(Vlak odjíždí.)

VŠICHNI: Sbohem, na shledanou, nazdar!

NÁČELNÍK: Tak, přátelé, možná, že to byli poslední lidé, které jsme viděli. Máme

všechno?

UČITEL: Všechno. Lyže, potraviny, kompas, lékárníčka, vaříč, rezervní prádlo ...

LÉKÁRNÍK: Míč! Já zapomněl ve vlaku míč.

NÁČELNÍK: Co?

LÉKÁRNÍK: Nafukovací míč. Mě to mrzí, náčelníku, ale snad se bez něj obejdem e.

NÁČELNÍK: To to pěkně začíná.

LÉKÁRNÍK: Mě to opravdu mrzí, náčelníku.

FRIŠTENSKÝ: Čert vem míč. Hlavně že máme co jíst.

NÁČELNÍK: Ten míč, uvidíte, nám bude setsakramentsky chybět. Víte, jak dlouho trvá polární noc?

LÉKÁRNÍK: Sto dní.

NÁČELNÍK: Ano! Sto dní šera, mrazu a samoty. Vy si myslíte, že ta trdomyslnost

je sranda, co? Copak jsme stokrát nečetli, co to s lidma dělá? Ze šestatřiceti polárních výprav zahynulo osm hladem, šest mrazem, čtyři vysílením a – sedmnáct trdomyslností! Sedmnáct!

LÉKÁRNÍK: Promiň, náčelníku, ale to je pětatřicet. Jedna výprava chybí.

NÁČELNÍK: Jak to? Osm hladem, šest, čtyři, sedmnáct, to je...

LÉKÁRNÍK: Pětatřicet.

UČITEL: Pravdu má náčelník. Náčelník správně neuvedl americkou výpravu profesora Mac Donalda, která zmizela neznámo proč.

NÁČELNÍK: To není sranda! Chci to vidět! Bez míče.

UČITEL: Náčelníku, nechával jsem si to jako překvapení, ale když teď víme, že

jsme bez míče, řeknu to hned. Zatímco jste ve vlaku spali, složil jsem píseň do nepohody. A myslím, že se povedla. Kromě toho jsem si připravil jeden komický převlek, ale to nebudu prozrazovat. Já myslím, že se trdomyslností ne musíme bát.

NÁČELNÍK: Chci to vidět. Amundsen, chlap z ocele, a plakal jako kluk. Ale už tu

kvůli blbýmu míči stojíme dost dlouho. Do lyží!

(Všichni si připnou dlouhé lyže a uchopí hole.) Zapřahat!

(S holemi v rukou a s lyžemi na nohou, překázejíce jeden druhému, nasadí Frištenskému postroj, jeho druhý konec upevní k saním a na saně naloží zavazadla. Lyžařská prkna a bodce holí rachotí o podlahu jeviště.)

LÉKÁRNÍK (tiše k učiteli): Nechci náčelníka kritizovat, ale nejdřív měl dát povel

„Zapřahat“, a teprve potom „Do lyží“. Tak bych to viděl já.

(Konečně stojí všichni v klidu připraveni vyrazit k levému portálu.)

NÁČELNÍK: Určím sever. Směr sever... (pohlédne na kompas) bohužel, jednotlivě, levotočivě, stoosmdesát stupňů – vzad!

(Zmatek s lyžemi a holemi se opakuje.)

LÉKÁRNÍK: Nerad bych vypadal jako kverulant, ale já bych ze všeho nejdřív určil sever.

NÁČELNÍK: Polární výpravo, v pořadí náčelník Karel Němec...

UČITEL: Náčelníku! Faktická poznámka. Mohu? Nevadí, že je tam pešuňk a koleje?

NÁČELNÍK: Víím o nich. Lyže sejmout!

LÉKÁRNÍK (k učiteli): Možná, že vám bude připadat, že stále kritizuji, ale já bych nejdřív...

UČITEL: Já víím.

NÁČELNÍK: Polární výpravo! V pořadí náčelník Karel Němec – zde! Potah Varel Frištenský...

FRIŠTENSKÝ: Zde! (Zařadí se za náčelníka.)

NÁČELNÍK: Lékárník Vojtěch Šofr...

LÉKÁRNÍK: Zde! (Zařadí se.)

NÁČELNÍK: Pomocný učitel Václav Poustka...

UČITEL: Zde! (Uzavře zástup.)

NÁČELNÍK: Směr Severní ledový pól... hajdy VPŘED!

Před oponou 1

UČITEL: Jako učiteli připadl mi přirozeně úkol vést deník naší polární výpravy.

Přečtu vám prvních třicet sedm stran:

Kapitola první: Zrod velkého projektu.

S nápadem dobýt severní pól přišel minulé úterý magistr Šofr. Když jej na schůzce naší Jednoty podolských otužilců přednesl, byli všichni návrhem nadšeni.

Ale nikdo se nechtěl výpravy zúčastnit. Většinou z rodinných důvodů. Nakonec se

přece jen tři odvážlivci našli: náčelník Jednoty Karel Němec, ledař branického pivovaru Varel Frištenský a já, učitel Václav Poustka. Všichni staří mládenci bez rodinných důvodů.

Datum odjezdu bylo stanoveno na 9. prosince 1908. Dopoledne jsme ještě lehce trénovali ve vltavské ledové tříšti u Národního divadla a ve 13 hodin unášel nás již

vlak z druhé koleje nádraží Františka Josefa směrem na sever.

Do slavnostní nálady odjezdu padl i stín. Téhož dne měl totiž pohřeb bratr Janouch, a tak nám Praha dala sbohem bez hudby, neboť hudba, která měla hrát u

vlaku, musela hrát u hrobu.

Vyprovodil nás vlastně jen Frištenského bratranec Gustav. Tento světový šampion v řecko-římském zápase, který v Německu porazil Schichtla, porazil doma prase a přinesl nám k vlaku bohatou výslužku.

Když už hovoříme o Frištenských, nemohu smlčet jednu obavu. Člen naší výpravy Varel Frištenský silou sice nahradí osm až deset tažných psů, ale nevím, zda

jeho duševní schopnosti stačí na náročný úkol polárníka. Zatím se chová, jako bychom jeli na odpolední výlet do Průhonice. Již od Náchoda se neustále ptá, kdy už

tam budeme, a ze všeho nejvíc se těší, jak se v oblasti věčného sněhu zkoúlujeme.

Často, když ho poslouchám, napadá mě, že jsme přece jen měli vzít psy.

Na cestě z nejsevernějšího sibiřského nádraží k pobřeží Ledového oceánu se nestalo nic mimořádného, a proto přečtu pouze názvy kapitol:

Kapitola 5. – Slavnostní překročení 70. rovnoběžky.

Kapitola 6. – Frištenskému omrzly obě nohy.

Kapitola 7. – Vrátime se?

Kapitola 8. – Simulant dostal na pamětnou.

Kapitola 9. – Ztratili jsme kompas.

Kapitola 10. – Vlci.

Kapitola 11. – Bloudíme v mlze.

Kapitola 12. – Prohlídka petrohradské Ermitáže.

Kapitola 13. – Další překročení 70. rovnoběžky.

Kapitola 14. – Frištenský simuluje zánět slepého střeva.

Kapitola 15. – Zdařilá operace.

Kapitola 16. – Frištenský simuluje pooperační slabost.

Kapitola 17. – Táhni a srústej.

Kapitola 18. – Konečně moře.

Obráz 2

(Členové polární expedice stojí na jevišti a hledí do bočních kulis. Učitel si vstojí

čte Učitelské noviny, náčelník se opírá o svázané lyže, lékárník sedí na saních.

Skupinka působí dojmem, jako by jela v tramvaji. Dlouho nikdo z nich nepromluví

ani slovo.)

FRIŠTENSKÝ: Poslyš, náčelníku, a víš to jistě?

NÁČELNÍK: To je dokázaný.

(Frištenský se nedůvěřivě ušklíbne a zase nastane ticho.)

LÉKÁRNÍK: Kolik je hodin?

NÁČELNÍK (pohlédne na oblohu): Za deset minut půl třetí. (Znovu chvilka mlčení.)

UČITEL: Představte si, tady čtu, že na všech školách v Rakousku má být lázeň ... To

si nedovedu představit. To tam budou mít sprchy? Nebo vany?

(Zakroučí nad tím hlavou a znovu se ponoří do čtení.)

LÉKÁRNÍK: Je to pohodlné, to driftování. Ale vleče se to.

UČITEL: Nějaký inspektor Hruška to tady píše. To jsou nápady.

LÉKÁRNÍK: Ale proč ne? Hygiena je důležitá i na školách.

UČITEL: Tak ne! Já už na to nevidím. Kázeň! Má být na všech školách. Já to čet jako lázeň. No proto. Kázeň. To jo. To je pravda. To ani nemusel psát. To každý ví.

FRIŠTENSKÝ: Heleďte, já tomu stejně nevěřím. Kdybysme jeli, tak by to muselo drncat. Nebo by se to pohupovalo. Nebo vzduch bysme cejtili, že rozrážíme. A krajina by ubíhala dozadu. To mi nevykládejte!

NÁČELNÍK: Ten Varel je jak sedmiletý dítě! (k učiteli) Václave, prosím tě, ty jako

pomocnej učitel mu to snad budeš umět vysvětlit!

UČITEL.: Náčelníku, já myslím, že tady na severu se nemusíme oslovovat plným i

tituly. Stačí, když mi budeš říkat učitel.

NÁČELNÍK: Dobře. Tak to Varlovi vysvětlí.

UČITEL: Varle! Celý tenhle ledový krunýř, na kterém stojíme, se vlivem mořského

proudu pohybuje k severu. Odborně se tomu říká drift. To jsme si nevymysleli, to

je popsáno v literatuře. Takže nic nedrncá, nic neubíhá dozadu, všechno, co tady je,

lékárník, zavazadla, sníh, ledy, všechno driftuje k severu.

FRIŠTENSKÝ: A já?

UČITEL: Taký driftuješ.

FRIŠTENSKÝ: Takže podle tebe já tady stojím, nic nedělám a driftuju, jo?

UČITEL: Správně.

FRIŠTENSKÝ: V životě jsem nic takového nedělal a nikdo mě k tomu nedonutí.

LÉKÁRNÍK: Václave, a jak dlouho budeme ještě driftovat?

UČITEL: Deset až jedenáct dní.

FRIŠTENSKÝ: To vám teda nezávidím.

LÉKÁRNÍK: Pravda, vleče se to. Kamarádi, já nevím, co to se mnou je, ale já bych to nejradši otočil a driftoval zpátky. K nám. Domů. Do Prahy. Po Podolí. Do lékárny.

Do prdele, to je mi smutno!

UČITEL (zaraduje se): A je to tady! Trudomyslnost! (Jde k saním a přehrabuje se v

zavazadlech.)

NÁČELNÍK: Vidíte, kdybysme měli míč, pinkli bysme si, a hned by byla nálada.

UČITEL: Nic se neděje, náčelníku, zazpívám tu píseň, kterou jsem složil ve v laku

pro tyhle případy. Dobře poslouchajte, ať se ji naučíte a můžete zpívat se m nou.

(Zpívá za doprovodu kytary:)

Polární noc

má zvláštní moc

každého přepadne smutek

Němec i Brit

křesťan i žid

každý by nejradši utek

Ba i ti šikovní Žaponci

se silami jsou na konci

Jen jeden z národů neskoná

hrůzy severu slavně překoná

Tam, kde hynou vlci tam,

kde hynou sobi

Čech se přizpůsobí

Čech se přizpůsobí

Tak to je celé. A teď se ji naučíme. Opakujte po mně, děti... totiž opakujte p o mně,

kamarádi: Polární noc má zvláštní moc...

FRIŠTENSKÝ: Hele, Vašku, dej tam ňákou jinou.

UČITEL: Ale proč? Ta je na tu trudomyslnost.

FRIŠTENSKÝ: Dej pokoj. Já žádnou trudomyslnost nemám. Zmáčkni třeba Chceš píseň severu znát, chceš se mnou tiše naslouchat. Ta je pěkná. A nebo tu, ta je taky

pěkná, Když táhne bílý losos peřejí.

UČITEL: Prosím, kdo nechce, nemusí. Ale my ostatní si ji teď s chutí zazpívá me.

Tak ta slova: Polární noc...

LÉKÁRNÍK A NÁČELNÍK: Polární noc...

UČITEL: Má zvláštní moc...

LÉKÁRNÍK A NÁČELNÍK: Má zvláštní moc...

UČITEL: Každého přepadne smutek.

LÉKÁRNÍK A NÁČELNÍK: Každého přepadne smutek.

UČITEL: Němec i Brit...

NÁČELNÍK: Člověče, Vašku, mně nic nebylo, a po té tvý písničce se mi dělá na nic.

LÉKÁRNÍK: Mně taky. Mně je tak těžko. A jaké mám chmurné představy. Mně vám se pořád honí hlavou, že jdu k magistru Boučkovi jako každou středu na šachy . Zazvoním, otevře mi jeho bytná, já povídám, je pan magistr doma, a ona vám takhle

zakroučí hlavou a říká: Není. Tak já povídám, že se chvilku projdu parkem, s nad se

do té doby vrátí. Asi za půl hodinky přijdu, znovu zvoním a bytná povídá, je ště se

nevrátil. Tak řekněte mi, je to normální? Ví, že k němu každou středu chodím na

šachy. On mě nechá jít pěšky z Podolí na Smíchov. V dešti! To jsem vám neřek

. A

není doma. Kdyby vzkaz nechal!

FRIŠTENSKÝ: Někde se zakecal, no.

NÁČELNÍK: Bouček! Není doma! (Mávne opovržlivě rukou.) Ty představy, co mám já, ty bych vám nepřál.

UČITEL (jakoby pro sebe zanotuje): Jen jeden z národů neskoná, hrůzy severu...

NÁČELNÍK: Nech toho, buď tak hodnej. Tady jde o vážnou věc. Devětkrát za sebou

jsem byl zvolen náčelníkem Jednoty. A teď, po Novém roce, jako vždycky valná hromada, já jsem přítomen, navržen a nezvolen. Ani jeden z vás, jak tu sedíte, jste

pro mě nezvedli ruku.

UČITEL.: Ale Karle, to jsou jenom chmurné představy, desátá valná hromada ještě

nebyla. Jak jsme tě mohli zvolit?

NÁČELNÍK: To vám nezapomenu. Koukali jste se do země, abyste se mi nemuseli podívat do očí. A já vás doved až za polární kruh. To mám za všechno. Výpravo,

balíme! Jde se domů!

FRIŠTENSKÝ: Nejdřív to vypadalo, náčelníku, že mluvíš z cesty, ale tohle jsi řekl

dobře. Co tady, ne?

(Náčelník, lékárník a Frištenský se začnou chystat na zpáteční cestu, zatímco učitel

vezme ze saní raneček a odejde za scénu.)

LÉKÁRNÍK: Domů! Do Prahy! Do Podolí! Do lékárny! Do...

NÁČELNÍK: To stačí, Vojtěchu! Už jsme to slyšeli. Bývalá polární výpravo, v pořadí

náčelník Karel Němec, zde, lékárník Vojtěch Šofr...

LÉKÁRNÍK: Zde!

NÁČELNÍK: Potah Varel Frištenský...

FRIŠTENSKÝ: Zde!

NÁČELNÍK: Pomocný učitel Václav Poustka...

FRIŠTENSKÝ: Chybí!

NÁČELNÍK: Kam šel?

LÉKÁRNÍK: Vzal si své věci a šel na sever.

NÁČELNÍK: Blázen! Chce dobýt točnu! V takovém počasí! Zima jak v psírně! Chápete to? Ale my trudomyslní se nesmíme nechat jedním šílencem zviklat.

LÉKÁRNÍK: Nerad to říkám, ale jsou chvíle, kdy by se optimisté měli popravovat.

NÁČELNÍK: Správně.

FRIŠTENSKÝ: Heleďte, nepočkáme chvíli? Třeba se šel jenom vymočít.

NÁČELNÍK: Kdo chvíli močil, již močí opodál!

Tak tedy za mnou, směr jih, hajdy... DOMŮ!

(Všichni vykročí do kulís, odkud se však nečekaně vynoří tučňák veliký jako dospělý chlap. Zakolébá se na svých krátkých nožičkách a zamává pahýly křídel. Stojí na

místě a přátelsky výpravu pozoruje. Než se kdo vzpamatuje, houkne výstřel. To

Frištenský se hbitě chopil pušky, aby výpravě zajistil potravu.)

UČITEL (v tučňáckém): Au! (Chytí se za loket.) Frištenský, ty seš takovej vůl. Copak nevidíš, že to je legrace? Komickej převlek? Já se s tím tejdén šiju a von to do

mě našije. Kretén!

FRIŠTENSKÝ: No promiň, Václave, to já nemoh tušit! Vidím ptáka, tak střílím. (Mezitím lékárník přinese obvaz a učitele ošetří.)

NÁČELNÍK: Nezlob se, Václave, ale to bylo od tebe nedomyšlený. Kdyby ses převlík za opici, prosím, dá se poznat, že to je legrace. Ale tučňák - mě to tak zmejlilo, natož pak takovýho primitiva, jako je tady Frištenský.

FRIŠTENSKÝ: Děkuji ti, náčelníku, že ses mě zastal.

UČITEL.: To mohla bejt taková legrace. Já mám po náladě.

LÉKÁRNÍK: Sláva! Vítám tě, Václave, mezi trudomyslné. Jsme zase v plném počtu,

můžeme vyrazit.

NÁČELNÍK: Bývalá polární výprava, v pořadí náčelník Karel Němec, zde, pomocný

učitel Václav Poustka...

UČITEL: Zde!

NÁČELNÍK: Lékárník Vojtěch Šofr...

(Zazní velebná hudba a předvede se scénický efekt polární záře. Všichni jsou zaskočení nevidanou podívanou. Když dozní obdivné výkřiky a záře pohasne, je e trdomyslnost ta tam.)

UČITEL, : To byl zážitek, přátelé, co? A to jsme teprve na osmdesátém šestém stupni. Což teprve na pólu. Já osobně jsem plný optimismu. Co ty, Vojtěchu?

LÉKÁRNÍK: Já taky. Já jsem úplně nový člověk. Na pól, kamarádi! Vstříc novým zážitkům!

FRIŠTENSKÝ: Tak... bylo to hezký, ale že bych to musel vidět dvakrát...

UČITEL: Co ty na to, náčelníku? Proč mlčíš?

NÁČELNÍK: Půjďme na sever. O tom nemůže být sporu. Ale nejdříve musíme zamést

před vlastním prahem. Proto se ptám: Kdo to byl, kdo zasel do našich řad sem eno

pochybnosti? Kdo nás to chtěl otočit o stoosmdesát stupňů zpět? Kdo to volal domů, do Prahy, do Podolí, do lékárny?

LÉKÁRNÍK: Promiň, náčelníku.

NÁČELNÍK: Mimochodem, kdo to tady mluvil o popravách optimistů?

LÉKÁRNÍK: Ale to mi jen tak ujelo, Karle.

FRIŠTENSKÝ: No jo, tady se volalo hajdy domů...

NÁČELNÍK: Ano. Správně. Kdo způsobil, že sám náčelník vydával tak zvrácené rozkazy?

LÉKÁRNÍK: Náčelníku, já potáhnu s Varlem saně.

NÁČELNÍK: A dva dny nedostaneš jíst. Polární výprava, směr sever, za mnou je dnotlivě, po četách, příčně k praporečnickům, za krajníky levotočivě, dozadu hajdy

vpřed! (Nastane opět zmatené otáčení a do rachotu holí a lyží se zavře opona .)

Před oponou 2

UČITEL (čte z deníku):

Poslední týden nás pronásleduje smůla. Lékárník uklouzl a hnul si s plotýnkou.

Náčelníkovi se spustila rýma, mně se ozval žlučník a Frištenský ztratil obojek.

Zpočátku se nám dařilo zahánět trampoty mou písní do nepohody, ale teď jako by

už ztrácela na účinnosti. Kdykoli si ji cestou začnu notovat, některý z kamarádů mi

nastaví nohu.

Málem bych zapomněl na další nepříjemnou okolnost, která nám také ztrpčuje cestu: nemáme již vůbec nic k jídlu.

Na 87° 54' severní šířky svolal náčelník důležitou poradu.

Obraz 3

(Varel Frištenský se vypřáhne ze saní a všichni přisednou k náčelníkovi.)

NÁČELNÍK: Pánové! Hrozí nám smrt hladem. Přemýšlel jsem o tom celou noc a ne vidím jiné východisko. Navrhuji sníst psy.

(Přítomní si vymění nechápavé pohledy.)

UČITEL: Psy?

LÉKÁRNÍK: Vždyť my přece žádné psy... Aha, už rozumím!

(Pohlédne na Frištenského, který s vyplazeným jazykem dýchá jako pes.)

FRIŠTENSKÝ (v úleku schová jazyk a přestane hlasitě dýchat): Jaký psy?

UČITEL: Je to smutné, když člověk musí vztáhnout ruku na svého věrného přítele,

ale asi skutečně nebude jiné východisko.

LÉKÁRNÍK: A bylo by možná lepší nesníst je všechny najednou. Jíst je po částech.

Víte, aby byl zbytek spřežení schopen tahu.

FRIŠTENSKÝ: Co to tady blábolíte? Vy snad máte vidiny nebo co. Kde vidíte jaký psy?

NÁČELNÍK: S tím nesouhlasím. Když utratit, tak najednou. A hned. Dřív než zhubnou.

FRIŠTENSKÝ: Už je to tady. Zešileli. Pánové, vzpamatujte se. My žádný psy nemáme. Vzpomeňte si. Vy jste původně chtěli vzít psy. Ale já jsem vám to rozmluvil.

Ještě jsem říkal, vzpomeňte si, vemte radši silnýho chlapa, jako jsem já. Ty sáně

utáhne a ještě zastane jinou práci. Může například naštípat dříví, jsem říkal. A taky,

vzpomeňte si, jak jsem krásně rozštípal naše lyže. To bylo bohužel poslední dříví,

co jsme měli, takže teď už jsem vám vlastně dobře jenom k tomu tahu, ale táhnu

pořád dobře, pořád jsem ještě silnej.

UČITEL: No právě. Já bych to neodkládal.

FRIŠTENSKÝ: Jo, kdybysme ty psy měli, tak bych rozuměl tomu, že by se dali sníst.

Já už psa.jed. To není špatný maso. Ale když máte místo psů mě... Náčelníku, co

to navrhoval?

NÁČELNÍK: Sníst psy.

FRIŠTENSKÝ: I když je nemáme.

NÁČELNÍK: I když je nemáme.

FRIŠTENSKÝ: Vy všichni, jak jste tady, tomu rozumíte?

UČITEL: Ano.

LÉKÁRNÍK: Rozumíme.

FRIŠTENSKÝ: Já teda ne.

UČITEL: Ono je to možná lepší, Varle. Tady pan lékárník ti dá nějaké prášky, usneš...

FRIŠTENSKÝ: Ne, počkejte, o spaní se teď nebudeme bavit, já spím dobře, ale teď

mě něco napadlo. Je to taková hloupost. Možná, že se vás to dotkne. Ale ono to

vypadá... můžu to říct?

NÁČELNÍK: Vypovídej se, Frištenský.

FRIŠTENSKÝ: No, víte, když vy říkáte, že jako sníte psy, a žádný psi tady nejsou,

jestli tím nemyslíte - neurazíte se? Ono to totiž vypadá, jako byste chtěli sníst mě.

Že jo?

NÁČELNÍK: No jo.

FRIŠTENSKÝ: Nezlobíte se, že jsem to řekl?

LÉKÁRNÍK: To víš, že ne. Kdo by se na tebe zlobil - v takové chvíli.

UČITEL: Náčelníku. Já myslím, že by bylo vhodné aspoň několika slovy zhodnotit,

poděkovat a tak.

(Náčelník kývne.)

UČITEL: Milý kamaráde, drahý bratře! Jménem celé naší české polární expedice ti

chci poděkovat za tvou osobní statečnost, za tvou obětavost a za vytrvalost, s jakou

jsi to dotáh až sem. Byl jsi nám dobrým kamarádem. Všichni, kdo jsme tě znali...

(přemožen dojetím) Já nemůžu. Vemte to někdo za mě.

LÉKÁRNÍK: Já bych řekl snad už jen tolik: Byl jsi nám nejen dobrým kamarádem

,

ale i dobrým manželem, otcem, strýcem a tchánem. Nikdy na tebe nezapomeneme, zůstaneš dlouho v nás... tedy alespoň po nějaký čas.

FRIŠTENSKÝ (dojat): Kamarádi, já nevím, ale já myslím, že na tyhle řeči je e

ště čas,

podívejte, ještě na tom pólu nejsme. Nechte to, až tam budem. Zatím jsem byl
dobřej, ale ještě se můžu zkazit.

NÁČELNÍK: Toho se neboj, Varel. Tady na chladném severu se nic nezkazí.

FRIŠTENSKÝ: Ale stejně, jaký my Češi jsme. Doma, to se pereme, hádáme, zkrát
ka

nežereme se. A tady bysme se samou láskou snědli.

NÁČELNÍK: No. Prosím tě, Frištenský, kde je ta sekera? Ty jsi s ní naposledy
štípal.

FRIŠTENSKÝ (sáhne do pytle na saních a vyndá sekeru): Tady.

NÁČELNÍK: Půjč mi ji, chlapče.

(Frištenský mu podá sekeru.)

UČITEL (zvedne se): Tak na tohle já se nemůžu dívat.

LÉKÁRNÍK: Já taky ne.

FRIŠTENSKÝ (jde za nimi): Já taky ne. Vás jsem viděl štípat dříví jenom jedn
ou a

úplně mi to stačilo.

UČITEL (strká ho zpátky): Ty ne, Varle, ty tu musíš zůstat.

FRIŠTENSKÝ: Tak ukažte (bere náčelníkovi sekeru z ruky), já je rozštípu sám.

A

když se na to nemůžete dívat, počkejte tady, já s nima pudu kousek dál. (Sun
dává

věci ze saní.) Byly to pěkný saně. Až to bude z kopce, možná že budeme litov
at.

(Odtáhne saně ze scény.)

UČITEL: Ještě že je to taková čistá, bezelstná duše.

LÉKÁRNÍK: Je to dobrák.

UČITEL: Od kosti. Já kdybych neměl takovej hlad... Všimli jste si, on je přece
jenom proti nám pořád ještě frajer.

LÉKÁRNÍK (uvažuje): A on bude možná i libovej. (Z pozadí se ozývá štípání dř
íví.)

UČITEL: Včera jsem ho pozoroval, když táhl saně. On je skutečně dobře vyvinu
tý.

LÉKÁRNÍK: Třeba ty jeho hýždě. Tuhle jsem to nevydržel, a když jsem ho vypřa
hal

ze saní, tak jsem si ho poplácal.

NÁČELNÍK: Pánové, jak tady mluvil o tom češství, neměli bychom přece jen zap
omínat na ideály humanismu. Víte, když jsem držel v ruce tu sekeru, najednou
jsem

se vám zastyděl. Pojdte ho nechat zmrznout.

UČITEL: To je pravda.

LÉKÁRNÍK (k učiteli): Jen aby to dlouho netrvalo, náčelníku.

UČITEL: Náčelník je tady, co se koukáš na mě?

LÉKÁRNÍK: Promiň, já už hlady šilhám.

FRIŠTENSKÝ (vejde): No, a je po saních.

(Nikdo neodpoví, všichni se na něj mlčky dívají.) Tak teď ale opravdu nevím,
k

čemu vám budu dobřej. (Opět je podivné ticho.)

NÁČELNÍK: Ale zahřál ses při tom štípání, vid', Varle?

FRIŠTENSKÝ: Jo, jo, to jo.

UČITEL: Rozvaž si šálu.

FRIŠTENSKÝ (poslechne): Vidiš, to bych moh.

LÉKÁRNÍK: A rozepni si košili u krku. To ti taky udělá dobře.

(Frištenský znovu poslechne.)

UČITEL: Taky kabát by sis měl rozepnout.

FRIŠTENSKÝ: Abych to nepřehnal, on zas takovej hic není. (Ale přesto si kabá
t rozepne. Nastane znovu chvilka ticha.)

UČITEL: Tak co, jak se cítíš?

FRIŠTENSKÝ: Už mi kapku zalejzá za nehty.

UČITEL: Nemáš ty děravé podrážky, člověče? Zuť si boty, já se ti na to podív
ám.

(Frištenský si je zuje a podá mu je.)

UČITEL (prohlíží boty): No jo, je tady dírka. To si je radši ani neber. Než

děravé

boty, to je lepší být bos.

FRIŠTENSKÝ: Myslíte? A víte že jo? Ono to skoro až pálí.

NÁČELNÍK: Poslyš, Frištenský, nepůjčil bys mi na chvílku kalhoty?

FRIŠTENSKÝ: Kalhoty? Ale opravdu jenom na chvílku, poněvadž já mám ty spodky už dost řídký.

(Frištenský tu stojí bez bot a ve spodkách. Ostatní ho pozorují.)

LÉKÁRNÍK: No a jak je ti teď, chlapče?

FRIŠTENSKÝ: Řeknu vám, docela frišno. Tohle až budu doma vyprávět, jak jsem stál kousek od severní točny jen tak nalehko... Ještě že mě hřeje to peří.

UČITEL: Slyšíte? Už blouzní. Má husí kůži a zřejmě se mu zdá, že mu vyrážejí i brka.

LÉKÁRNÍK: Možná, že ten pocit drůbeže mu to všechno usnadní.

UČITEL: Frištenský, ještě mě vnímáš?

FRIŠTENSKÝ: Jo. Já všechno slyším.

UČITEL: A to peří, jak jsi říkal. to cítíš po celém těle? I na nohách?

FRIŠTENSKÝ: Ne. Jenom tady na boku.

(Frištenský rozevře chlopeň kabátu. Na háčku zaklesnutém do náprsní kapsy mu tam visí husa.)

NÁČELNÍK: Co to máš?! Ty máš husu?

FRIŠTENSKÝ: Housera.

NÁČELNÍK: Jak to, žes nic neřek?! My tady umíráme hlady, málem vztáhneme ruk u

na svého nejlepššího kamaráda, a ty máš krysu, huso! Husu, kryso!

UČITEL: Styď se, Frištenský. Fuj!

FRIŠTENSKÝ: Zač bych se měl stydět? Tejden vám to melduju. V pondělí povídá tady lékárník, že mu kručí v břiše. Já na to, že mám housera. A ty, náčelní k u, jsi

sám řek, to nevadí, zatni zuby a táhni. V úterý zase učitel, že by jed hřebí ky. Já povídám: Mám housera. Zase jste mě vodbyli. Ve středu jste všichni kň učeli hlady. Já

na to: Ještě pořád mám toho housera. A co řek náčelník? No, vzpomeň si. Ješt ě slovo, jsi řek, a zapíšem tě do deníku, bačkoro.

NÁČELNÍK: Oblíkní se, hňupe, a rozdělej oheň. (Hodí Frištenskému jeho kalhot y a boty.)

FRIŠTENSKÝ (na odchodu si mumlá): Bačkoro, bačkoro. Mám vlka například. A nestěžuju si.

Před oponou 3

UČITEL (čte z deníku):

Včera jsem ztratil červenou tužku, takže od této chvíle již nemohu podtrháva t

názvy kapitol červeně. Deník tím ovšem ztrácí na přehlednosti.

Jak se blížíme k pólu, sužuje nás stále větší a větší mráz. Dnes ráno klesl teploměr tak hluboko, že jsme nemohli najít rtuť. Teprve po patnáctiminutové m usilovném zahřívání trubice dechem vylezla na minus padesát stupňů Celsia.

Takový

mráz je pro Středoevropana přímo vražedný. Proto jsme dalším dýcháním vyhnal i

teplotu na -42°, což už se dalo vydržet.

Není divu, že za takové situace uchyluje se člověk alespoň v myšlenkách do tepla a pohody. Náčelník vzpomněl proslulého vedra 88. roku, kdy se v jeho r odné

Třeboni vypařily tři rybníky. Lékárník vyprávěl zase, co se mu nezřídka stáv alo v

létě mezi druhou a čtvrtou hodinou odpoledne. V tu dobu se mu prý do výkladn í

skříně opíralo slunce tak, že se v lékárně potil. Varel Frištenský se rozhod l, že nám

také podobnou příhodu poví, ale nemohl si na žádnou vzpomenout.

Následujícího dne klesla teplota tak hluboko, že se nám vyhnat rtuť z baňky do

trubice už vůbec nepodařilo.

Obráz 4

(Z holé pláně vystupují dva terénní pahorky, jeden nízký, druhý vyšší. Před nimi

sedí tři čeští polárníci a dojídají zbytek husy. Kostí občas odhodí Frištenskému,

který leží opodál u zavazadel. Během rozhovoru polárníků je slyšet, jak Frištenský

drtí v čelistech kosti.)

NÁČELNÍK: Dobrý kamna jsou taky musgrávky. Trvá poměrně dlouho, než se rozhičují, ale pak zase dlouho hřejou.

UČITEL (jako by se hovorem o kamnech zahříval): Nebo americká kamna. Na těch je krásné, že to teplo člověk vychutná nejen pokožkou, ale i očima. Jak ten oheň

skrz tu slídu nádherně svítí.

LÉKÁRNÍK (drkotaje zuby): On by stačil, pánové, i bubínek. My jsme jednou hráli s

magistrem Boučkem šachy a já jsem ho roztopil úplně doruda. A magistr Bouček povídá: Ty kamna jsou nějaký malý. A já povídám: No jo, to jsou nejmenší kamínka, který jsou k mání. Ale magistr říká: Mně se zdá, že jsou pořád menší a menší.

Tak já se podívám a vidím, že ten bubínek se těma rozpálenejma nožičkama propálil do podlahy.

UČITEL: To je krásné. Já až přijdu domů, tak si dám do pokoje čtvery kamna. Ty,

co jsme říkali, a k tomu ještě piliňáky.

LÉKÁRNÍK: Promiň, Václave, nerad bych sýčkoval, ale aby ti to utáh komín.

UČITEL.: Dám postavit v každém rohu jeden komín. Na komínech se nesmí šetřit .

(Frištenský se během jejich řeči postaví k portálu způsobem, který připouští jak zírání do dálky, tak močení. Když své místo opustí, klene se od země do výše jeho pa-

su tenký žlutý oblouček. Frištenský si toho na odchodu všimne.)

FRIŠTENSKÝ: To je mráz. Pánové, až budete příště na nějakéj pól, tak se mnou už

nepočítejte. Já jsem tím zájezdem vysloveně zklamanej. Co tady je? Sníh, led, zima, rampouchy. Tady je jeden velikej jako prase.

(Kopne do vyššího terénního pahorku a povalí ho.)

UČITEL (vyskočí): Počkej! Ukaž! (Sehne se k ledové hmotě.) Do čeho to kopeš? Víš, do čeho to kopeš?! Ještě jednou se opovaž! (Postaví ledový sloup do původní

polohy.) Přátelé, pojďte sem. Nerad bych se mýlil, ale... Ano! Stojíme tváří v

tvář... (Pootočí rampouch do správné polohy.) Ano, teď. Stojíme tváří v tvář americké polární výpravě profesora Mac Donalda.

LÉKÁRNÍK (zblízka si sněhuláka prohlíží): To je přímo pan profesor?

UČITEL: Ano, je tomu bezmála rok, co tento obdivuhodný vědec a milionář vyrazil

ze severního cípu Grónska směrem k pólu. Od té doby o něm není zpráv. Byl to velký polárník.

FRIŠTENSKÝ: A co že je tak malej?

UČITEL: Mrazem. Posadte se, pánové. (Ostatní se posadí na menší pahorek.)

Je to úžasná náhoda, že jsme ho tu potkali. Četl jsem o něm nedávno v Učitelových

novinách. Profesor Mac Donald zdědil jako chlapec obrovské jmění. Rozhodl se,

že je celé věnuje vědě. Na odborářském sjezdu milionářů ve Washingtonu, D. C.

řekl jednu krásnou myšlenku. Řekl - nevím, jestli vás teď budu citovat přesně, pane

profesore - věda má chudým dávat a bohatým brát. Nebo bohatým dávat a chudým brát. No, jedno z toho to bylo. Jako čtrnáctiletý chlapec se ponořil do stud

ia biologie, aby se po osmi letech vynořil jako autor světoznámé knihy Člověk a mráz.

Uskutečnil bezpočet odvážných pokusů na vlastním těle, aby zjistil, jaké podchlazení lidský organismus vydrží.

FRIŠTENSKÝ: Koukám, že to tady kapku přetáp.

UČITEL.: Pro nás není bez zajímavosti, že profesor Mac Donald zavítal také do naší

vlasti, kde konal pokusy na zámku Lednice. Vzal si s sebou do Spojených států

českého sluhu Berana, a ten dosáhl v jeho službách hodnosti poručíka biologie. Ale

teď mě napadá, výprava profesora Donalda byla dvoučlenná, čili poručík Beran by

tu měl být. Ten se nemohl jen tak ztratit, byl to chlap jako hora. Pánové, vstaňte!

(Členové výpravy vstanou z nižšího pahorku a učitel se k němu sehne, očistí mumii

od sněhu a postaví vedle mumie profesorovy.)

UČITEL: Poručík Beran!

FRIŠTENSKÝ: Ten je taky pěkně přešlejl mrazem.

NÁČELNÍK: Pánové, mám návrh. Statečná výprava profesora Mac Donalda by si za sloužila, aby dobyla Severní točny alespoň posmrtně. Bude to pro nás, pravda, obrovské břemeno. Vždyť jsme sami na pokraji sil. Ale podstupme tuto oběť. Pojdte,

svážeme je k sobě, ať se Frištenskému dobře nesou.

Před oponou 4

UČITEL (čte z deníku): Dnes byl vydán zákaz hovorů o kamnech, teplých krajích,

peřinách, spále a podobně. Náčelník správně usoudil, že nás takové představy oslabují, a pro následující dny vydal seznam témat povolených k rozhovorům. Téma na pondělí: Význam mrazu v boji proti infekčním chorobám.

Úterý: Zimní krása okenních skel.

Středa: Zážitky z bruslení.

Čtvrtek: Medvědi – vyzvedněte přednosti ledního. Pátek: Holomrazy.

Sobota: Mráz – nejlepší děda.

Jak vidno, je skutečně o čem hovořit. Zajímavé je, že v našem kolektivu, jindy

tak hovorném, od vydání témat vládne většinou ticho. Jen onehdy, když náčelník

usnul, slezli jsme se s Frištenským a Šofrem pod jednu deku a vyprávěli si o požáru

Národního divadla.

Obraz 5

(Učitel jde v čele, hlavu zakloněnou, jak sleduje hvězdy.)

UČITEL: Ještě dál, ještě kousek... (Zkusí krok vpravo, krok vlevo, až najde přesné

místo.) Tady je to! Polárka je přímo v nadhlavníku. Přátelé, teď stojím přesně v

místě, kde zemská osa protíná povrch naší planety. Severní pól je dobyt!

LÉKÁRNÍK: Ukaž, pust' mě tam taky!

FRIŠTENSKÝ: Teď já! Teď já!

UČITEL: Tak, a teď tam pusťte náčelníka.

(Náčelník si stoupne na severní pól.)

NÁČELNÍK: Přátelé, kamarádi, bratři! Po měsících útrap a strádání nadešla konečně

vytoužená chvíle, kdy na tomto nejsevernějším bodě naší zeměkoule stanul Čech.

Je to sice poněkud zkaleno tím, že jsem Němec. Ale jen jménem. Srdcem, hlavou i

těmato nohama jsem Čech.

FRIŠTENSKÝ (napovídá): A rukama taky, Karle...

NÁČELNÍK (odbude ho mávnutím ruky): Jsme to my, pražští otužilci, kteří jsme stanuli na vysněném místě všech otužilců světa.

LÉKÁRNÍK: Karle, zkrat' to, je tu zima.

NÁČELNÍK: Není pro muže hanbou, když zde, v místě věčného mrazu, uroní kroupu.

Nechť tedy do rachotu našich slzí zazní naše sokolské „Nazdar!“

VŠICHNI: Zdar!

UČITEL: A teď vás musím, přátelé, upozornit na jednu zeměpisnou zajímavost. Jestliže se postavím k náčelníkovi a půjdu od něho kterýmkoli směrem, půjdu vždycky na jih.

LÉKÁRNÍK: Ne!

UČITEL: No jo! Podívejte se! (Postaví se k náčelníkovi a vykročí.) Jdu na jih. (Vrátí

se a vydá se jiným směrem.) A teď jdu zase na jih. A teď - zase na jih.

LÉKÁRNÍK: To je neuvěřitelné!

UČITEL: To ještě nic není. Frištenský, postav se zády k náčelníkovi. A teď vykrochte

oba vpřed.

(Náčelník a Frištenský kráčejí od sebe.)

Vidíte? Oba jdou na jih!

LÉKÁRNÍK: To jsou věci!

UČITEL: A to nejlepší jsem si nechal na konec. Teď něco uvidíte! Vojtěchu, uďalej

na pólu značku a ustup stranou. (Stane se. Učitel vykročí směrem ke značce.)

Podívejte se - jdu na sever (překročí značku a pokračuje v chůzi), a teď jdu na jih!

A zpátky: na sever, a na jih.

LÉKÁRNÍK: To není možné!

UČITEL: Můžeš si to zkusit.

LÉKÁRNÍK: To jsem tedy zvědav. (Vykročí k pólu a v okamžiku, kdy ho překračuje,

rozjasní tvář.) No jo!!! Kamarádi! To stálo za to. Na pokraji smrti mrazem, na pokraji smrti hladem, na pokraji smrti vysílením, ale stálo to za to!

FRIŠTENSKÝ: Já tomu možná nerozumím, ale za sebe bych řek, že tu nic tak extrovního nevidím. Když to srovnám třeba s tím výletem na Kokořín...

LÉKÁRNÍK: Prosím tě, to se přece vůbec nedá srovnávat!

FRIŠTENSKÝ: No ne, aspoň tam byly ty skály pískovcový, občerstvení... Co je tedy? Prd.

LÉKÁRNÍK: Mlč radši, buď tak hodný. To je přece zážitek na celý život. Já si to musím ještě jednou zkusit. (Jde přes pól.) Na sever... na jih. To je nádhera! To nikde

jinde na světě nezažiješ.

UČITEL: Tak pozor, ještě bys to mohl zažít na jižním pólu. Ovšem obráceně.

FRIŠTENSKÝ: Hlavou dolů.

LÉKÁRNÍK: Tohle až budu vyprávět magistru Boučkovi. Už ho slyším, jak říká: Ech, ty tvoje bulíky! Už je mám zase na nose.

FRIŠTENSKÝ: Já mám hlad.

UČITEL: Prosím tě, jak můžeš v takovéhle chvíli myslet na jídlo? Já jsem tak plný

dojmů... Ty ne, Vojtěchu?

LÉKÁRNÍK: Ano, já jsem také plný dojmů, ovšem něco malého by se do mě vešlo.

NÁČELNÍK: Železná zásoba je nedotknutelná. A kromě toho jsme ji včera snědli.

UČITEL: Jak to? Železnou zásobu jsme přece měli na cestu zpátky.

NÁČELNÍK: To jsem vám chtěl právě říct, abyste si na to dali pozor, kdybyste někdy

plánovali nějakou takovou cestu, aby se vám nestalo, jako nám teďko, že já jsem ty

zásoby přesně propočítal a pořád jsem si říkal, až to sečteš, nezapomeň to znásobit

dvěma. A v tom zmatku, jak jsme balili a vy jste mi do toho pořád mluvili, tak jsem

na to zapomněl. Takže vypočtený to bylo správně, ale falíruje nám v tom jenom

m to

násobení. To jen tak pro příště.

UČITEL: Ano, příště si na to dáme pozor, ale teď, náčelníku, jestli tomu rozumím,

nemáme vůbec nic k jídlu?

NÁČELNÍK: No, vždyť to říkám. Krát dvě to mělo bejt. Ty tomu nerozumíš, nebo co? To jsou otázky...

FRIŠTENSKÝ: Víte co? Sníme Berana.

LÉKÁRNÍK: Ty máš berana? To je naše spása! Ty se vždycky s něčím vytasíš... Kde

ho máš?

(Frištenský ukáže přes rameno, kde má na zádech zmrzlé polárníky.)

UČITEL: Jo, ty myslíš poručíka Berana? Krajana?

FRIŠTENSKÝ: Taky bysme mohli sníst profesora, ale ten mi přijde takovej drobnejší.

UČITEL: To jsme to dopracovali. To jsme na tom tak špatně, že bychom jedli o statky?

NÁČELNÍK: Heleďte, nejsme žádný slečinky. Konec konců, byly tu tendence sníst

vlastního kamaráda...

FRIŠTENSKÝ: Kterýho?

UČITEL: Toho neznáš.

NÁČELNÍK:... kterýho jsme znali a kterej byl živěj. Beran je zmrzlej na kost a nikdo

z nás ho neznal.

LÉKÁRNÍK: Ano, a možná že měl v osobním životě i nějaké charakterové vady.

FRIŠTENSKÝ: Tak co? Ještě máme ty hole, že bych pod ním zatopil?

(Všichni mu odevzdají své hole.)

LÉKÁRNÍK: Tu jednu nelámej, Frištenský, na té ho budeme rožnit.

(Frištenský shodí svůj náklad.)

FRIŠTENSKÝ: Nejdřív ho trochu vobděláme, aby rozmrz, a pak teprve bych ho porcoval.

(Připevní mumii na hůl, ostatní zatím zapálí oheň.)

UČITEL: Já osobně ho budu jíst jen s krajním odporem.

LÉKÁRNÍK: Maminka mi vždycky říkala: Neošklíbej se nad žádným jídlem. Jez do ma, co máš, a v cizině, co ti dají.

(Dva polárníci drží mumii na holi, dva si hřejí ruce nad ohněm.)

NÁČELNÍK: Už krásně rozmrzá.

LÉKÁRNÍK: Mně pomáhá to jeho jméno. Pečený Beran, to nezní tak špatně. Horší by bylo, kdyby se jmenoval třeba Kratochvíl.

FRIŠTENSKÝ: Já bych sněd i Kratochvíla.

UČITEL (otočí se): To já nesnesu. On se na mě dívá.

FRIŠTENSKÝ: Nebylo by tady ještě nějaký dřevo na přiložení?

LÉKÁRNÍK (vezme kytaru): Kytara! Ta bude dobře hořet.

UČITEL (vytrhne mu ji): Ne, kytaru ne! Co až nám bude zase úzko?

NÁČELNÍK: Hele, Václave, když je hlad, musí umění stranou. Naposledy si na ni

zahraj a pak s ní zatopíme.

UČITEL (začne smutně zpívat):

Polární noc

má zvláštní moc

každého přepadne smutek

(Ostatní se přidají.)

Němec i Brit

křesťan i žid

každý by nejradši utek

Ba i ti šikovní Žaponci

se silami jsou na konci

Jen jeden z národů neskoná

hrůzy severu slavně překoná

Tam, kde hynou vlci tam,

kde hynou sobi

Čech se přizpůsobí

Čech se přizpůsobí

(Během písně opékaný poručík Beran vstane. Ze šatů mu ještě stoupá dým a za krkem mu zpod saka vyčuhuje lyžařská hůl. Protáhne se a rozhlédne se po zkoprnělých polárnících.)

BERAN: Hallo, boys! Good evening everybody! (Jde od jednoho k druhému a potřásá jim rukama.) My name is George Beran. I'm very glad to see you.

LÉKÁRNÍK: Magistr Šofr.

BERAN: Mister Šofr!

UČITEL: My name is Václav Poustka. Teacher. Under... underground teacher.

BERAN: Václav Pustka! It is a Czech name, isn't it?

UČITEL: Já jsem začátečník. Takže od teďka už nevím, co říkáte.

BERAN: Češi! Snad nejste Češi?

NÁČELNÍK: Ano. My jsme česká polární výprava. Já jsem Němec.

BERAN: Německý Čech! Já jsem americký Čech. Beautiful!

(Vyjme ze západní zlatou tabatěrku a z ní pak papírek.) Vy četli a rozmrazili?

LÉKÁRNÍK: My rozmrazili, ale nečetli.

BERAN: Vy nečetli, a přesto rozmrazili? Wonderful! Bystrý národ. V tom případě

já přeložím do češtiny:

Drazí lidé budoucích generací. Dvě těla, která jste našli, patří výzkumníkům v oboru zimní spánek. Zahřejete-

li naše tělesné boxy na teplotu 37 stupňů Celsia, my

opět obnovíme naše životní pochodování a vydáme ze sebe svědectví o předešlých stoletích. Děkujeme vám. (Složí papírek.) Mimochodem, kde je profesor?

UČITEL: Pan profesor? Kde je? Teď tady byl!

BERAN (volá): Mr. Mac Donald! Where are you? (k ostatním) On furt někde courá.

LÉKÁRNÍK: Frištenský, kams ho dal? Vždyť tady před chvílí ležel. Sám jsem ho hodil mezi zavazadla.

UČITEL: Tady je! (Zvedne mumii.)

BERAN: Jo tak, on ještě nerozmrazen... Půjčte mi ho. Pane profesore, bože, vy jste

cvrkly! Já byl taky tak cvrklý?

FRIŠTENSKÝ: No, nebylo tě moc, ale byl jsi lepší kousek. Proto jsme tě vzali prvního.

BERAN (protáhne se): Cítím se dobře, po těch staletích. Ale cože mám tak ohrožené

boty? (Chce se ohnout, ale tyč za krkem mu v tom zabrání.) A páteř není v pořádku.

Já mám zcela neohebnou páteř!

UČITEL: S dovolením! (Vytáhne mu zpod šatů hůl.)

BERAN: To jsem měl za krkem? Proč to?

FRIŠTENSKÝ: Na ty jsme vás vobdělávali.

BERAN: Obdělávali?

UČITEL: Oživovali.

BERAN: Aha. Profesor předpokládal složité přístroje, a Češi tyč. Beautiful! Tak teď

dáme pana profesora na tyč.

FRIŠTENSKÝ (vezme profesora do náruče jako hračku, kterou mu chtějí brát): Ne!

V žádném případě. To byla blbost, co jsme udělali. Nejdřív ho naporcujem a pak

teprv vobděláme.

BERAN: Nerozumím?

NÁČELNÍK: Varel chce říci, že musíme v ožívování pana profesora postupovat opatrněji než ve vašem případě.

LÉKÁRNÍK (zalaškuje): Vždyť my jsme vás skoro připálili!

FRIŠTENSKÝ: Nezapomeňte, že jinýho už nemáme!

UČITEL: Pane poručíku, tady Frištenského neberte vážně, je to primitiv.

BERAN: On domorodec? On není Čech?

FRIŠTENSKÝ: Ne, já jsem Čech. Ale primitiv.

BERAN: Primitiv Czech, wonderful. Tak Češi mají kolonie! Tak přátelé, vyprav

ujte!

Jaký je ten váš nový svět? Který se píše rok?

LÉKÁRNÍK: Máme už devátý rok nového století.

BERAN: 2009? Nebo 2109?

LÉKÁRNÍK: Kdepak! 1909.

BERAN: Vy ze mě děláte šoufek. Vždyť my zamrzli 1908.

UČITEL: Ano, my víme. Vloni jste vyrazili a zmizeli beze stopy.

BERAN: A Vy mě oživilí za jediný rok? Za to já vám neděkuju! Vy mě otrávilí.

Jeden rok zimní spánek! Jako nějaké zvíře! Vy se mě nelíbíte za tohle. Vy b
lbcí.

NÁČELNÍK: Podívej, bratře Berane. Jestli se ti to nelíbí, tak můžeš zase zmr
znout.

To tady není problém.

BERAN: Copak to jde? To je složitá procedura, kterou umí jen profesor! Ale o
považte se ho rozmrazit! Ten by vám dal. Jeden rok u ledu! Proto on celý živ
ot pracoval? Na to on odtrhoval od huby milióny dolarů?

On mi říkal: George, až nás jednou rozmrznou, až my oba budeme zase teplí, j
ako

jsme vždycky byli, my uvidíme jiný svět. Tvoje vlast už nebude úpět pod Rako
uskem a ty vrátíš domů.

LÉKÁRNÍK: Tak pravda, pod Rakouskem ještě trochu úpíme, ale dá se to vydržet
.

NÁČELNÍK: Hele, Beran, nám jde teď o holej život. Jdeš s námi na jih, nebo n
ejdeš?

BERAN: Co mi zbývá? Když vy mě takhle zvorali! Ale profesora necháme tu. Ten
ať dočká aspoň sto let.

NÁČELNÍK: Bratře Berane, to není rozumná myšlenka. Podívej, tady na pólu by
neměl klid. Sem teď míří jedna výprava za druhou: Amundsen, Nansen, Peary...

UČITEL: Tady bude hrozně rušno.

LÉKÁRNÍK: Každou chvíli by ho někdo ohříval.

FRIŠTENSKÝ: To si ho radši ohřejeme cestou. Vid', křížalo!

NÁČELNÍK: Vítězná polární výpravo, na můj povel, směr jih, za mnou v pořadí
náčelník Karel Němec, zde! Pomocný učitel Václav Poustka...

UČITEL: Zde!

NÁČELNÍK: Lékárník Vojtěch Šofr...

LÉKÁRNÍK: Zde!

NÁČELNÍK: Krajan bratr Jiří Beran...

BERAN: Zde!

NÁČELNÍK: Nosič primitiv Varel Frištenský plus profesor Mac Donald...

FRIŠTENSKÝ: Všichni zde!

NÁČELNÍK: Hajdy... DOMŮ!

(Všichni šlapou na místě proti zuřící vichřici. Světlo se zatmívá až do úpln
é tmy a

do toho zní z reproduktoru hlas:)

Česká polární výprava opustila dne 5. dubna 1909 Severní ledový pól. Teprve
den

nato dorazil k pólu Američan Robert Edwin Peary. Stateční Čechové se k prven
ství

nepřihlásili, aby vítězství nebylo připsáno nenáviděnému Rakousku. Teprve po
letech, v roce 1918, jediný žijící člen výpravy Varel Frištenský vyjevil lé
kařskému

konsiliu v Kosmonosích u Mladé Boleslavi pravdu. Jeho výpověď byla zaprotoko
lována a vynesla mu prodloužení pobytu v ústavu o dalších deset let.

(Scéna se znovu ozáří. Všichni účinkující pózuji v živém obraze Dobyť sever
ního

pólu. Náčelník drží nad nimi na žerdi českou vlajku.)